
ÚVOD

Vážení čtenáři,

rok se s rokem sešel a já mám tu čest pozvat vás k otevření druhých „Okének“ do dějin obce Lhota. Okénka vznikla díky další spolupráci s panem historikem Martinem Hůrkou z Oblastního muzea Praha-východ v Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi, děkujeme.

Okénka se otevírají i díky vám občanům, vaší ochotě zpřístupnit rodinné fotografie a sepsat vzpomínky pro další generace.

Poděkování patří především Ivaně Kratochvílové, Stanislavě Holcové a Dagmar Gruberové ze Lhoty a Jiřímu Hykovi ze Dřís.

*Radka Kratochvílová
starostka obce Lhota*

NEJSTARŠÍ SOUPIS LHOTECKÝCH RODIN (1700)

Před 200, 300, ba i 400 lety již vznikala řada soupisových registrů evidujících vesnické grunty. Dělo se tak zejména za účelem evidence povinností vůči majiteli panství, církvi nebo státu. V těchto seznamech se ale setkáváme pouze s majiteli jednotlivých usedlostí. V naprosté většině případů nečteme nic o jejich manželkách, dětech nebo o dalších osobách, které na statku žily (čeledi, děvečky, pacholci, podruzi apod.). Jen na vysvětlenou: podruh = člověk bydlící u sedláka v nájmu a živící se buď čelední prací pro sedláka, jinou prací pro některého ze sousedů, případně řemeslem.

Chceme-li se dozvědět o existenci těchto lidí, musíme se podívat do jiných pramenů. Částečně lze využít matriky a mravenčí prací vyhledat místa narození dětí, svatby či úmrtí jednotlivců. To je však reálně možné pouze od doby, kdy již existují čísla domů (tj. přibližně od roku 1771). Při pátrání ve starším období máme smůlu. Jednotliviny se lze též dozvědět z pramenů, jako jsou svatební smlouvy, závěti, vyřizování dědictví apod.

Ve fondu brandýského panství, který je uložen ve Státním oblastním archivu v Praze, se však dochovaly prameny, které nám umožní alespoň částečně nahlédnout do lhoteckých domácností

před více než 300 lety. Jsou jimi tzv. soupisy poddaných. Ty se původně vyvinuly ze sirotčích registrů, ve kterých správa panství evidovala sirotky za účelem péče o jejich majetek (tj. v podstatě o peníze uložené či průběžně ukládané v tzv. sirotčí pokladně) do doby, než vyrostou a získají právo s ním sami disponovat.

Nejstarší dochovaný soupis poddaných brandýského panství, tedy i obce Lhota, pochází z roku 1700. Jeho fyzický stav není dobrý. Jen málo stran zůstalo v běhu věků bez poškození. Přesto nacházíme jména mužů, jejich žen a dětí, u kterých nechybí údaj o věku. Z připsaných poznámek se tu a tam objevují další podrobnosti. Pokusme se nyní lhotecký oddíl přečíst a částečně rekonstruovat. Kurzívou zvýrazňujeme poznámky, aktualizace a doplňky vepsané do originálu stejným písařem. Text v hranatých závorkách je doplněním v originálu chybějící pasáže (pokud možno, rekonstruováno dle kontextu), výjimečně se jedná o rozepsanou zkratku. Text ve špičatých závorkách představuje doplnění čísla popisného provedené na základě historického díla J. V. Práška o brandýském panství.

VES LHOTA

KATEŘ[INA] VDO[VA] PO NEBOŽ[TÍKOVI]
Janovi Voborníkovi, která [n]yní v Koněto-
pech u syna z[ůstává]... *U dcery v Hlavně zů-
st[ává].*

VÁCLAV VOB[OR]NÍK < č. p. 9 >
Magdalena, žena jeho
děti:
Alžběta... 12 ½ let
Jan... 11 let
Mařena... 8 ½ let
Pavel... 4 ½ let
Anna... ½ roku

PAVEL OUŠTECKÝ < č. p. 6 >
Alžběta, žena jeho
děti:
Jan, tesařem... 21 ½ let
Lidmila... 18 ½ let
Dorota... 16 let
Anna... 11 ½ let
Alžběta... [???]
Mařena... [???]

JIRÍK KUKAL < č. p. 1 >
Kateřina, žena jeho
děti:
Martin, na vojně... 38 let *Posavade.*
Jan... 20 let *Bude se ženiti.*
Pavel... 17 let
Vojtěch... 14 let

JAN STRÁNSKÝ < č. p. 15 >
Anna, žena jeho
děti:
Jiřík... 17 ½ let
Lidmila... 16 let
Václav... [???] ½ let
Dorota... [???]
Jan... 10 let
Matěj... 7 ½ let
Veruna... 5 ½ let
Pavel... 3 roky
František a Eva spolu narozený... 6 neděl

JAN KULE < č. p. 11 >
Dorota, žena jeho
děti:
Kateřina... 12 let
Václav... 7 ½ let
Alžběta... 4 ¼ roku
Lidmila... 3 ¼ roku
Josef... ½ roku

ADAM KLÍMA < č. p. 8 >
Kateřina, žena jeho
děti:
Jiřík... 11 let
Magdalena... 9 let
Martin... [???]
Jan... [???]

VÁCLAV KOLÍNSKÝ < č. p. 7 >
Dorota, žena jeho
děti:
Magdalena... 12 ½ let
Vojtěch... 11 ½ let
[A]lžběta... 9 ½ let
[Ji]řík... 6 ¼ let
[???]ěj... 4 ½ roku
Jan... 2 ½ roku
Jakub... ½ roku

JAN [???] < patrně Jan Zalabák č. p. 2 >
Dorota, [žena jeho]
děti:
Jan... [???]
Matěj... [???]
Kateřina... [???]

VÁCLAV FIAL[A] < č. p. 12 >
Alžběta, žena [jeho]
děti:
Dorota... 24 let *Vdaná za Jedličku Jiříka, u Fialy
zůst[ávají].*
Pavel... 21 ½ let *Při otci.*
Lidmila... 18 let
Anna... 13 ½ let
Alžběta... 11 ¼ let
Eva... 7 ¾ let
Matěj... 1 ½ roku

PODRUHOVÉ
SIROTEK PO NEBO[ŽTÍKOVI] JANOVI
starším Šafránk[ovi] Dorota... Neduživá
a k ničemu nezpůsobná.

JIRÍK V[E]SELÝ... *V panství se zdržuje.*
Voršila, žena jeho... †

PAVEL OUŠTECKÝ... *Při otci.*
Kateřina, žena jeho

TOMÁŠ VOJTÍČEK
Mariana, žena jeho
děti:
Matěj... 3 roky
Mařena... ½ roku

VÁCLAV CMUN[??]
Lidmila, žena [jeho]
děti:
Jan... [???]

MATĚJ OUŠTĚC[KÝ]
Kateřina, žena [jeho]
[děti:]
Kateřina... [???]

JIRÍK JEDLIČKA < č. p. 12 >
Dorota, žena jeho
děti:
Alžběta... ½ roku

Na počátku 18. století vznikly shodou okolností dvě mapy, které poprvé zachycují i Lhotu. Jsou jimi tzv. Müllerova mapa Čech z roku 1720 (Historický ústav AV ČR v Praze, www.hiu.cas.cz) a Mapa brandýského panství z roku 1721 (Rakouská národní knihovna ve Vídni, ÖNB Kartensammlung und Globenmuseum, sign. AB 55 B 4, search.onb.ac.at).

[illegible]

Ze soupisu poddaných brandýského panství, 1700. (SOA v Praze)

Za Humny

Humno bývalo původně venkovním vyrovnaným a porostu prostý místem s jednoduše zpevněným povrchem (udusaná hlína), který sloužil pro mlácení obilí. Později, když se rozšířilo užívání stodol (tj. nejpozději počátkem novověku), se humna přesunula do nich a mlátilo se ve středové průjezdni části stodoly. Stodoly většinou stávaly v zahradách usedlostí. Za humny tedy v případě Lhoty můžeme přeložit jako „hned za zahradami historického jádra vsi“.

V Prutinách

Prutina je místo, kde se dobře daří růstu proutí, tj. především vrbovému. Takové vrbové proutí se hodilo třeba coby krmivo pro domácí zvířata nebo na zhotovování proutěných košů a jiných proutěných výrobků.

V Čižinách či Čižimách

Toto pomístní jméno je velmi zajímavé. Odkazuje na místo, kde se hojně vyskytovali (či nadále vyskytují) čížkové (jinak zastarale čížové). Je to obdobný případ jako u názvu louky Na Čejčině ve Střížově, okr. Havlíčkův Brod (čejka) či pole Čapina v Moravanech, okr. Pardubice (čáp).

Na Pastvách

Pastva dobytka byla nedílnou součástí hospodářského života Lhoty. Na zdejších písčitých půdách lze předpokládat extenzivnější způsob hospodaření při stabilním využívání části pozemků pro pastvu.

U Strouhy

Název odkazuje na Hlavenecký potok či svodnici (obdobně jako tomu je u lokality „Za Strouhou“ v k. ú. Dřísy).

Pařezina

Jako pařezina bývaly v minulosti označovány tzv. výmladkové lesy, tedy plochy listnatých stromů, které se opakovaně kácí a prořezávají, čímž ti, kteří les obhospodařují, neumožní stromu vyrůst do výšky, ale vlastně jen nechají obrůstat pařez. Takové lesy bývaly vhodné pro získávání krmiva pro dobytek či podestýlku, pro lesní pastvu nebo pro obstarávání palivového dříví.

Spálený

Název odkazuje patrně na velký požár, po kterém zbyl spálený les.

Okrouhlík

Staré rameno řeky Labe lemované vyvýšeným okrouhlým okrajem (bývalým břehem). Jedná se o zcela běžný název označující různé druhy pozemků okrouhlého tvaru (viz například pole Na Okrouhlíku u Záryb a Martinova).

Lipka

Patrně les s původním výskytem lip.

K Lipkám

Cesta (pokračování ulice Křenecké) ke čtyřem lipám, které původně obklopovaly Málkův kříž, dnes lavičku.

V Pecích

Pověst k tomuto místu praví, že se zde za třicetileté války na kraji švédského vojenského tábora, který obepínal v letech 1639-1640 Starou Boleslav, měly nacházet pece sloužící potřebám vojska (tj. např. na tavbu kovů, výrobu dehtu apod.). Spojitost s třicetiletou válkou není historicky prokázána, název může být i mladšího původu.

Pod Tůmou

V blízkosti pozemků, které patřily jistému Tůmovi.

Na Průhonu

Historický název se promítl i do jména ulice. Průhonem se proháněl dobytek na pastvu (zde vzhledem k poloze pojednávaného místa patrně na lesní pastvu).

Na Oujezdi

Název odkazuje na Rudolfem II. zrušenou ves Újezd (či jinak Újezdec).

V Luhu

Louka či les rostoucí na vlhčích, podmáčených, případně i občas zaplavovaných půdách v blízkosti řek a vodních ploch.

Na Ladech

Lada = pozemek ležící ladem, přechodně či trvale nevyužívaný pozemek.

Na Dílečkách

Pozemky, které byly rozděleny na více drobných dílů.

Na Ďupce

Ďupka nebo ěubka značí malou tečku, smítko, malý bod.

Na Palouku

Na Sedmi záhonech

Rozloha pole čítající 7 záhonů (1 záhon = 7,5 brázdy = cca 0,04 hektaru; 7 záhonů = o něco málo více než čtvrt hektaru).

Na Širokém

Pozemek, který se netáhne, jak bylo spíše obvyklé, do dálky, ale naopak do šířky.

Za Mládím

Totéž co za „mlázím“, tj. za mladým lesem.

Na Vohrádce

Místo, kde je či bývala ohrada.

U Trativodu

Místo, kde proběhla meliorace půdy prostřednictvím jejího odvodnění. Odvodňovací zásahy se v našem kraji hojně prováděly zejména ve 2. polovině 19. a 1. polovině 20. století.

Na Dolíčku

Na Vokenici

Název snad odkazuje na tvar pole či pastviny zčásti obklopené lesem.

V Kopaninách

Kopanina se nazývá pole, které se nachází v hůře přístupném terénu (typicky ve svahu či v lese), který neumožňuje orbu. Takový pozemek tudíž musí být obděláván okopáváním motykami.

Na Kyselkách

Kyselka = na oxid uhličitý bohatá bažinatá louka.

Za Dráhou

V Rasovně

Jako rasovna se obvykle označuje místo, kde stávalo obydlí rasa (snad by tímto termínem mohlo být označeno i místo, kde uhynulá a nemocná zvířata likvidoval, tj. zabíjel, zakopával či spaloval).

Malý a Velký konec

Malý konec se táhne od středu obce ve směru na Starou Boleslav, v jeho části býval Malý kal (zavezen roku 1974). Velký konec je historickým jádrem obce s nejstaršími domy a Velkým kalem.

U Přelízky

Část plotu upravená k přelézání. Původně zde byl pouze dům č. p. 23 a za ním „přelízka“ (v dnešní ulici K Lesnu). Plot zřejmě bránil dobytku v úniku ze vsi.

Černavy

Černé slatiništní půdy.

Lesno

Pozemky na kraji lesa využité pro stavbu prvorepublikového rekreačního zařízení a pro výstavbu chat a domků.

Kůnův vrch

Pozemky tvořící návrší a patřící jistému Kůnovi.

U Antoníčka

Název polesí patrně dle sošky či vyobrazení sv. Antonína, které zde mohlo být připevněno na některém ze stromů.

Kučerův dolík

Snížené místo nazvané dle majitele, kde si lidé kopali písek pro stavbu domů. Zavezen v roce 1965 skrývkou z Jezera.

Lokalita Okrouhlík vyhlášena roku 2016 významným krajinným prvkem, 2019. (foto Eva Neubergová, MAS Střední Polabí)

K Lipkám, nově vysázená alej ovocných stromů (pokračování ul. Křenecké směrem k nechráněnému přejezdu), vlevo V Čižimách, vpravo Za Humny, 2021. (foto Radka Kratochvílová)

Na Okenici, pohled směrem k Hlavnům, 2021. (foto Ivana Kratochvílová)

Malý konec s Malým kalem, 30. léta 20. století? (archiv Obecního úřadu Lhota)

SVATBY (1864-1918)

Svatba bývala jednou z nejdůležitějších událostí v životě. Najít ženichovi nevěstu a naopak znamenalo řád, kontinuitu a pomyslné či faktické předání žezla další generaci. V případě, že se ženich měl stát budoucím hospodářem, musely se o to víc vyjednat majetkové záležitosti, výměn, věno apod. Pěkný příklad výpravné svatby je doložen z Čečelic z roku 1864. Tehdy se 26. ledna Václav Březina (* 17. 1. 1839) z čp. 77 oženil s Annou Svobodovou (* 4. 7. 1845) z čp. 20.

„Při jejich svatbě byly ještě zachovány starodávne obřadnosti. Ženich poslal k nevěstě nejstaršího mládence, jehož doprovázel družba čili starosta. Ti jeho jménem požádali nevěstiny rodiče o ruku jejich dcery. Potom se sešli otcové obou stran a urovnali majetkové záležitosti...“. Co se svatebních darů týče, „ženich koupil své nastávající vysoké modré šněrovací botky, nevěsta ženichovi opět černý hedvábný šátek na krk, jenž se nosil přes límeček. Tyto věci a nový vysoký černý cylindr se širší střechou, který si koupil ženich sám, musili si vzít na oddavky. Takový byl tenkrát zvyk a ten neporušili.“

„Svatební hostina byla u nevěstiniých rodičů, večere u ženicha. K večeri se šlo hromadně a nevěsta se při tom stěhovala do nové domácnosti. Ač z č. 20 do č. 77 to bylo jenom přes cestu, svatebčané naložili veškerou výbavu na vozy a uspořádali průvod po vsi, aby se ukázalo, jak se rodiče o dceru postarali...“.

Podívejme se ale přímo do Lhoty. Zdejší svatby se od těch čečelických a jiných v našem kraji příliš nelišily. Stanislava Holcová, roz. Nezbedová popsala svatební události ve své rodině, které zná z vyprávění. O svatbě Marie, sestry dědečka Josefa Houštického, která se vdávala roku 1912, píše: *„Ze statku byla vyplacena a ještě byla bohatá nevěsta. Vyprávělo se, že přijely dva vozy naložené výbavou a věcmi do hospodářství. K vozu byla přivázaná i kráva.“*

Zápisky Stanislavy Holcové ukazují na nelehké osudy předků žijících před více než 100 lety. Smrt tehdy vstupovala do rodin často a náhle. Pradědeček František Houštický (* 1859) si již jako vdovec roku 1885 vzal jistou sedmnácti-

letou Annu, původem z Křenku. Narodil se jim syn Josef (* 1888), dcera Marie (* 1891), ale také další tři synové. Z nich se však žádný nedožil ani jednoho roku svého věku. Všichni nosili jméno František (po smrti jednoho bývalo často další dítě pojmenováno stejným jménem).

V 19. století, ale i kolem první světové války (1914-1918) nebylo neobvyklé, že jeden z manželů zemřel v relativně mladém věku. Pokud taková nešťastná událost nastala, bylo třeba co nejdříve sehnat hospodáři novou manželku či hospodyní manžela. Sahalo se do okruhu známých, využívalo se i sešvagřené příbuzenstvo (zejména sourozenci zemřelého manžela/manželky, s čímž však ještě v první polovině 19. století mohly nastat potíže z hlediska církevního povolení). Stanislava Holcová popisuje osud výše zmíněné pratety Marie: *„Postupně měla tři děti. Všechny zemřely. Když v roce 1919 zemřel i manžel, musela si vzít jeho bratra Václava, prý aby se nedělil majetek. On ji také nechtěl, měl už svoji dívku, ale nakonec prý bylo manželství spokojené a měli spolu dvě děti.“*

Se svatbou nedílně souvisí i sváteční ošacení, slavnostní oděv, především tedy dámské svatební šaty. Historie „klasických“ bílých svatebních šatů není nijak dlouhá, jak by se mohlo zdát. Ve vyšších společenských vrstvách se začaly nosit až ve 2. polovině 19. století. Za průkopnicí tohoto stylu je považována britská královna Viktorie (svatba roku 1840). Na svatební fotografii Josefa Houštického a Boženy Mošnickové z válečného roku 1918 již je nevěsta celá v bílém. Sňatek proběhl ve Vršovicích (dnes součást Prahy).

S laskavým svolením Stanislavy Holcové přikládáme i další rodinné svatební snímky.

*Josef Houštecký a Božena Mošničková, oddáni ve Vršovicích
5. února 1918. (archiv Stanislavy Holcové)*

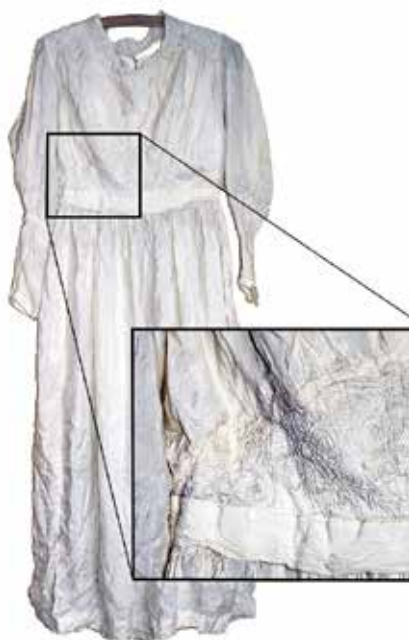
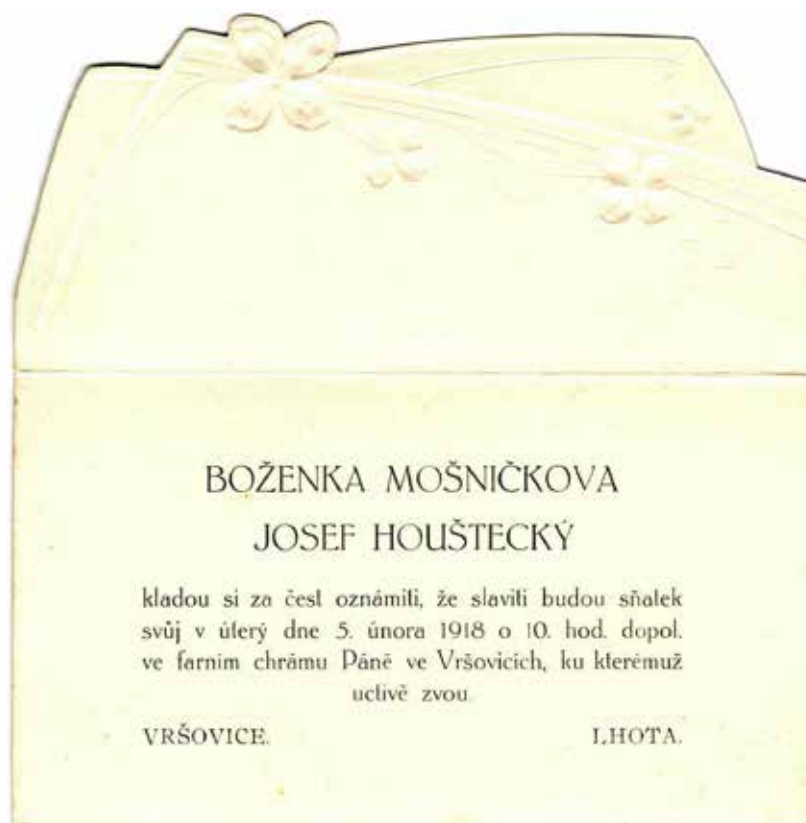
*Stanislav Nezbeda a Božena Houštecká, oddáni ve Staré Boleslavi
9. srpna 1947. (archiv Stanislavy Holcové)*

*Vlastimil Holec a Stanislava Nezbedová, oddáni v Brandýse nad Labem
10. června 1977. (archiv Stanislavy Holcové)*

*Jan Jakub a Eva Holcová, oddáni v Liblicích 15. července 2011.
(archiv Stanislavy Holcové)*

*Svatební šaty Boženy Mošničkové z roku 1918, nyní součástí sbírek Národního muzea v Praze.
(archiv Stanislavy Holcové)*

*Svatební šaty Boženy Houštecké z roku 1947, nyní součástí sbírek Národního muzea v Praze.
(archiv Stanislavy Holcové)*

TRADIČNÍ ZELENINA NAŠÍ OBCE

(konec 19. století - 30. léta 20. století)

Sklizeň okurek, před 1912. Zleva: 1. Josef Houštecký, 4. Anna Čmejlová?, roz. Krumpholzová, 5. Marie Maternová, roz. Houštecká, 6. Anna Krumpholzová, roz. Janoušková, 7. Josef Krumpholz. (archiv Stanislavy Holcové)

Ve 20. letech 20. století popsal místní kronikář stav zemědělství v okolí Lhoty. Kolem sebe viděl pěstovat žito, brambory, oves, méně pak řepu nebo pšenici či ječmen. Z pícnin se zemědělci zaměřovali na vojtěšku a jetel. Hlavní pěstované plodiny ovšem bylo možno shrnout do zeleninové trojice: okurky – cibule – zelí.

„Pěstování okurek jest životní otázkou našeho kraje. Tržil se za ně v normálních poměrech značný obnos, podmíněno jest však volným vývozem do Německa, ježto domácí konsum nestačí je spotřebovati. Za mých dětských let pamatuji zvrhovat vozy oku-

rek do silničních příkopů, nemohly se ani při ceně 20 haléřů za 1 kopu prodati. Nyní vyváží se okurky ze stanice dráské do Německa, Dánska, cibule vyvážela se roku 1923 i do Anglie. V posledních letech silně rozmáhá se při suché povětrnosti zalévání okurek tzv. houpáčkami i benzinovými motory, jimiž voda ze studní neb potoka svádí se do řádků a rostlina se vodou podmáčí.“

Vývozní podmínky však nebyly stálé. Klíčový vývoz do Německa byl zaražen roku 1926 vysokými celními poplatky.

Sklizeň okurek, počátek 20. století. (archiv rodiny Svobodovy)

Zmínka o vysypávání okurek, které nebylo možné prodat, do příkopů není ojedinělá. Stejná situace nastala počátkem 30. let 20. století. Zemědělci na potíže s odbytem reagovali a od druhé poloviny 20. let se více pouštěli do pěstování jiných plodin (kedlubna, květák, kapusta, mrkev, petržel apod.). Pro předpěstování zeleniny roku 1932 začali ve Lhotě zakládat první pařeničky

Pařeniště u Svobodů po mangýrování (přípravě plochy roštovým znamenákem za účelem následného přepichování rostlinek), 1933. (archiv rodiny Svobodovy)

Vraťme se zpět k okurkám. Pro jejich prodej se stal klíčovým trh v Dřísech. Před více než sto lety byly noviny hlavním a často i jediným informačním médiem pro obyvatele vesnic. Zprávy o drámském trhu, tamních aktuálních cenách, úrodě ve zdejších kraji apod. se proto v novinových příspěvcích (a to i nadregionálních periodik včetně německého tisku) objevovaly pravidelně. Například roku 1899 čteme v Národních listech následující: „23. srpna... Dnes a včera se zde naložilo 34 vagonů okurek. Ceny jsou slušné. Zboží dosud dosti a pěkné. Zvláště dobře se prodávají okurky zelené hajnavské. Prodáválo se: 1 kopa salátových okurek

(jinde v okolí s nimi začali již o něco dříve). Hodně se rozmohlo pěstování zimního zelí. Rozmach pěstování zelí ovšem navazoval na starší tradici. Nepřímo na něj naráží kronika rodu Houštekých v souvislostech roku 1813. Tehdy během napoleonských válek měli Rusové, kteří do obce přitáhli, udělat značné škody na obilí, seně, ale také na hrachu, vikvi a právě zelí.

Pařeniště u Uřidilů, 30.–40. léta 20. století. (archiv rodiny Uřidilovy)

za zl[atých] 0.85 až zl[atých] 1.20, 1 kopa žlutých okurek za zl. 0.65 až zl. 0.90, 1 kopa prostředních okurek za zl. 0.45 až zl. 0.65, 1 kopa zelí letního za zl. 2.60 až zl. 2.90, 100 kg bramborů janovek za zl. 2.40 až zl. 2.80, 100 kg bramborů salátových za zl. 2.30 až zl. 2.70, 100 kg cibule suché za zl. 4.40 až 4.96, 100 kg česneku čistého bez natí za zl. 20.30 až 20.90, 1 párek česneku s natí za zl. 0.85 až zl. 1. Lze předpokládati, bude-li počasí jen trochu příznivé, že ceny se udrží a konečně i ještě stoupnou. Příští trh koná se v sobotu dne 26. srpna t[ohoto] r[oku]“. Kromě hajnavky, která převládla, se v omezené míře pěstovala také lehnická okurka.

Mumraj lidí, vozů a tažného dobytka v okurkové sezoně na nádraží v Dřísech, počátek 20. století. (archiv Jiřího Hyky)

Ceník opět mimoděk vypočítává ve zdejších kraji na přelomu 19. a 20. století pěstované plodiny (přichystané koncem srpna pro tržní prodej). Dřísy se centrem distribuce okurek staly přirozeně, neboť disponovaly železniční dráhou (v provozu od 1874) a zároveň stály i geograficky ve středu okurkářského regionu (ten se za první republiky rozkládal od Hlaven a Staré Boleslavi až přibližně po Všetaty a Tišice, ale na dříský trh dodávali i z Předměřic, Tuřic, Káraného, Záryb a odjinud).

Problémem Dřís byla dlouhou dobu neexistence skutečného tržiště ve smyslu plochy, kde

by prodejci mohli své okurky nákupčím prodávat, vážit a současně bez potíží „zaparkovat“ své vozy. Dlouhá léta se vozy s prodejci tísnily na příjezdových cestách k nádraží, čímž je v tržní dny doslova zatarasily pro běžný provoz. Vznikalo napětí, konflikty s místními. Jitřily se nepěkné emoce. Po mnohých obtížích se nakonec v létě 1908 podařilo tržiště vybudovat. Po rozšíření následujícího roku čítala plocha přes 3 hektary. Jednalo se tak o jedno z největších tržišť nejen v Rakousku-Uhersku, ale celé střední Evropě.

Nakládání okurek do vagónu na nádraží v Dřísech, 1908. (archiv Jiřího Hyky)

Malá sonda do místního prvorepublikového okurkového světa: „Když přišla doba sbírání okurek, prohlíží se pečlivě každý keř, dorostlé okurky se odtrhají, vkládají do koše a z plných košů vysypávají na hromadu. (Hospodář je spokojen, může-li se pochlubiti, že jest jedna okurka jako druhá.) Pak přijde fůra a okurky se nakládají do vozu. Na jeden vrh tři kusy, dvacet vrhů jedna kopa.“

Zelenina se původně převážela pomocí hospodářským zvířectvem tažených vozů, v případě menšího množství postačil ručně tažený vozík nebo kára. První nákladní automobil ve Lhotě si pořídil roku 1929 pan František Nový.

Tehdejší hospodáři používali jednoduchou pomůcku pro počítání objemu převážených či prodávaných okurek. Po naložení kopy okurek si vždy dali jednu okurku (tzv. „okurkového krále“) stranou: „Podle odložených králů ví sedlák, kolik kop okurek má na fůře, pak přihodí ještě všechny krále a jede na okurkový trh do Dřís. Tam se prodávají okurky [rovněž] na kopy, králové se opět odkládají, a podle nich se pak počítá množství prodaných kop, jež byly naloženy přímo do vagonu. Okurkoví králové dostanou se nádavkem kupci, jenž tak koupí dle starého místního zvyku kopy o 61 kusech.“

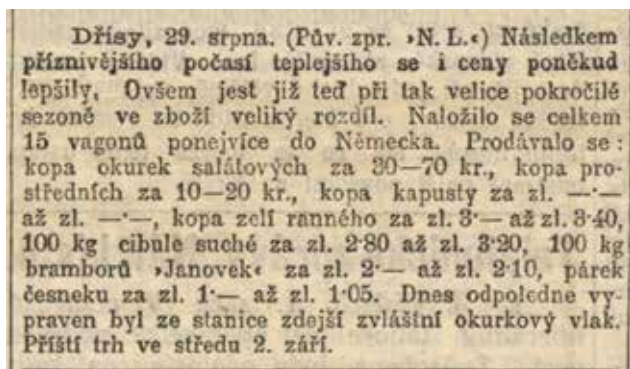
Na závěr malý exkurz o zakládání pařeniště pro předpěstování sadby (mj. i okurek) dle Karla Lilla.

Jak si založit pařeniště?

Vyhlobí se díra o šířce 1,5 m a hloubce 60-75 cm, délka je podle počtu oken. V rozích pařeniště se zatlučou kolíky, napne se šňůra a ve vzdálenosti 1,5 m zatlučeme kůly. Na ně se přibijí shora latě a zvenku prkna. Na latích leží okna. Pařeništní díru zaplníme hnojem do výše 0,5 m (nejlepší je koňský – má největší výhřevnost). Na hnůj přijde 20 cm zeminy mezi oknem a zeminou musí být 20 cm prostor pro dobrý růst sadby. Takto připravené pařeniště se zaleje, přikryje se okny a nechá se pařit. K výsadbě je připravené za tři dny. Po přepíchání malých rostlinek pařeniště zalijeme a přikryjeme okny. Mladé rostlinky proti ostrému jarnímu slunci chráníme vápeným nátěrem (vápno s vodou) oken. Proti chladu používáme rohože vyrobené ze slámy. Musíme též zajistit větrání. K tomu slouží větrací kolíky.

Sadbu před výsadbou na pole je potřeba otužovat - přes den jsou pařeništní okna sundaná a na noc se vrací na pařeniště.

Konec předpěstování sadby v pařeništích pro velkovýrobu nastal v 80. letech 20. století, kdy nastoupily nové technologie – balíčkování a předpěstování ve fóliových stavebách.

Jedna z pravidelných novinových zpráv o okurkovém trhu v Dřísech, 1896. (Národní listy, 1899, roč. 39, č. 234 z 24. srpna)

Pěstitelé okurek se svou úrodou na dříském trhu, 1910. (Almanach 1960-1990, s. 20n)

Lhotecké ženy při ruční výsadbě v pařeništích předpěstované zeleniny na namangýrovaném poli, 60. léta 20. století. (archiv Obecního úřadu Lhota)

Lhotečtí a dřísští muži při plečkování zeleniny, 60. léta 20. století. Plečkováním se docílí narušení povrchové krusty, provzdušnění půdy a likvidace klíčícího plevelu. (archiv Obecního úřadu Lhota)

CHUDOBINEC (1909-50. léta 20. století)

*Dagmar Nezbedová se svou babičkou Emilií na dvoře chudobince, 40. léta 20. století.
(archiv Dagmar Gruberové)*

Sociální systém za Rakouska-Uherska a první republiky nebyl tak rozvinut jako nyní v posledních desetiletích. Podpora v nezaměstnanosti či vyplácení důchodů byly zaváděny postupně a dlouhou dobu se netýkaly zdaleka všech. Na druhou stranu v každé obci existovaly charitativní mechanismy, které jednotlivcům i skupinám pomáhaly v těžkých chvílích. A nešlo pouze o stravovací akce v krizových letech. Pomáhaly fondy zřizované venkovskou elitou (často na podporu školních dětí nebo chudých rodin), dále pak nadace různých institucí (církve, finanční ústavy apod.). Pomáhala i obec sama. V případě nouze se totiž dotyčný mohl obrátit na tu obec, se kterou ho pojila tzv. domovská příslušnost. Tento institut trval v Čechách přesně 100 let (1849–1949). Domovská obec měla za povinnost

se o svého „příslušníka“ v případě nemohoucnosti, stáří či chudoby postarat. Domovská příslušnost čili domovské právo se prokazovalo držbou domovského listu. Nabývalo se po otci (u dětí), sňatkem (u manželky), získáním zaměstnání od obce (např. obecní četník) nebo udělením obecním úřadem (především pokud člověk v obci určitou dobu žil).

Domovské obce částečně hradily živobytí svého chudého, přispívaly např. na jeho pobyt v okresním chudobinci či jiné sociální (zejména církevní) instituci, nebo si zřizovaly chudobince vlastní. A to se stalo i ve Lhotě roku 1909, kdy obec nechala naproti škole postavit obecní chudobinec čp. 66 (dnešní hostinec Na Malém plácku).

Zednické práce provedl jediný zájemce Fran-

tišek Hradecký ze Záryb, u něhož se podařilo původně nabízenou cenu 1 922 korun snížit na 1 800 korun. O truhlářské práce se ucházelo již více řemeslníků. Vybrán byl Leopold Rektořík ze Dřís s nejnižší cenou. Ke stavbě byl třeba ještě tesařský mistr (jakýsi pan Simon) a mohlo se začít budovat.

Vyhotovené plány předložil obecní úřad okresnímu hejtmanství v Brandýse nad Labem, které stavbu s drobnými úpravami schválilo. Vymínalo si využití jedné místnosti coby karanténny pro obyvatele obce v případě, že se v obci objeví infekční nákaza (pro tuto místnost hejtmanství nakázalo zhotovit samostatný vstup ze dvora a původně plánovanou společnou chodbu rozdělit příčkou). Dále požadovalo oddělenou toaletu

zvlášť pro chudobinec a zvlášť pro byt strážníka, který byl součástí projektu stavby. Doklady o obývání zmíněného bytu strážníkem máme ovšem až z období druhé světové války.

O členění vnitřních prostor nás částečně zpravuje plán z doby po druhé světové válce. Na plánu je ještě patrné, že chudobinec byl původně postaven jako objekt s dlouhou společnou chodbou, ze které se vstupovalo do jednotlivých pokojů (řekněme ubikací). Patrně již za první republiky však došlo k prvním stavebním úpravám, alespoň o tom svědčí níže uvedená vzpomínka.

Vzpomínka Dagmar Gruberové, roz. Nezbedové na lhotecký chudobinec a jeho využívání za druhé světové války a krátce po ní:

“

„Chudobinec – obecní dům č. p. 66 – byl dlouhý ‚barák‘ s velkým dvorem. V domě byly dva byty. Ke každému bytu byl zvláštní vchod ze dvora. Na levé straně – ode dvora – byl byt rozdělen na dvě samostatné místnosti. V jedné místnosti bydlel velmi starý pán. Jmenoval se Hartman. Bral od státu jakousi podporu a stravoval se různě, kdo mu co dal. V té druhé místnosti bydlela moje babička Emilie Nezbedová. Byla vdova. Děda padl v první světové válce. Babička dostala licenci na provozování trafiky.

V druhé polovině domu byl byt o dvou místnostech. Tam bydleli Huňkovi. Pan Huňek byl obecní zaměstnanec – tak zvaný policajt. Všechny zprávy obecního úřadu ‚vybubnoval‘ čili oznamoval veřejnosti.

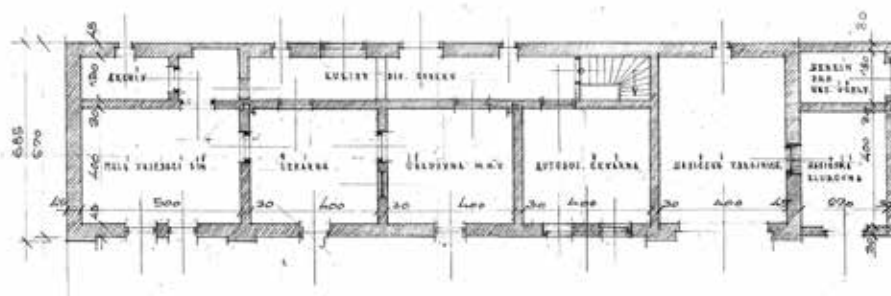
Na dvoře byly dřevníky, chlívky pro prase a králíkářny, velký záchod a halda hnoje. Před vchodem do dvora – na ulici – byl rybníček, tak zvaný ‚Malý kálek‘. V zimě zamrzal, a tak jsme na něm bruslili. Často se pod námi, dětmi, led probořil a my jsme se koupali, hlavně v bahně.

Ještě k tomu domu. Byla tam také půda. Byla průchozí přes celý barák. Ze dvora se muselo nahoru po žebříku. V té levé půlce byly schody dolů do chodby. Pro děti to byla prima probíhačka! Sklípek byl v jednom velkém dřevníku. V podlaze byly padací dveře a po schůdkách se šlo dolů.

Vedle dvora byla malá zahrádka. Dnes je v těch místech autobusová stanice a ještě přistavené jeviště! Na zahrádce byla studna, skruže a bidlo, kterým se nabírala voda do kýblů. Tam na zahrádce měla, babička i paní Huňková, každá kousek záhonku na zeleninu. V rohu zahrádky stála bouda – trafika, ale tam se v zimě nemohlo prodávat. Byla tam velká zima, nedala se vytopit.

Nevím, kdy umřel pan Hartman. Babička umřela v červnu 1950. Potom jsem už do toho domu nikdy nepřišla. Mimochodem, byl a je to můj rodný dům. V červnu 1938 jsem se tam u babičky narodila.“

Jen doplníme, že Emilie Nezbedová dostala povolení zřídit si venkovní trafiku roku 1925.

Plán adaptace bývalého chudobince č. p. 66, 50. léta 20. století. (archiv Obecního úřadu Lhota)

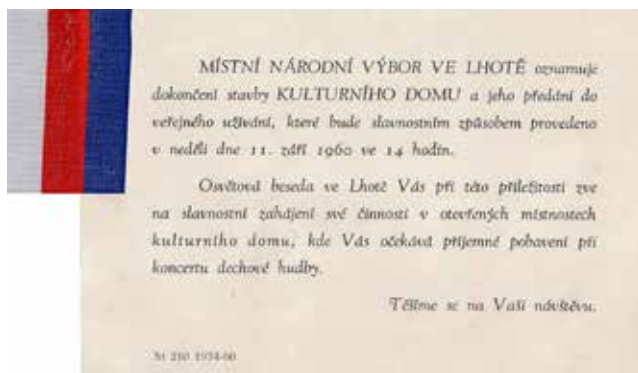
Poslední léta před smrtí si provoz trafiky kvůli zimě a pohodlnějšímu prodeji přestěhovala do bytu. Prodávala z okna.

Po válce byl původní účel chudobince opouštěn. Poslední obyvatelé měli své byty na dožití, jak se říká. Již od roku 1940 v budově působil obecní úřad. Roku 1947 místní obec nechala přeměnit jednu místnost na čekárnu autobusu, v 50. letech pak kromě MNV přibyla nakrátko

úřadovna zemědělského družstva. V objektu se dále nacházely prostory, které sloužily hasičům. Na počátku 60. let byla přestavba budovy dokončena víceméně do dnešní podoby objektu víceúčelového kulturního domu. Promítalo zde kino. Lidé se mohli občerstvit v pohostinství.

Ukázka domovského listu ze Lhoty, 1911.
(archiv Oldřicha Dlouhého)

Pozvánka na slavnostní otevření kulturního domu, 1960.
(archiv Obecního úřadu Lhoty)

Dagmar Nezbedová se svou maminkou a sestřenicí na žebříku na dvoře chudobince, 40. léta 20. století. (archiv Dagmar Gruberové)

Emilie Nezbedová před svou trafikou u chudobince, 30. léta 20. století.
(archiv Dagmar Gruberové)

ŠKOLNÍ POZNÁMKY (1910-1927)

Lhotecká škola čp. 37, 1924. (archiv Obecního úřadu Lhota)

Historie lhotecké školy je prozatím vysledovatelná někam k počátku 19. století. Prvně je učitel uváděn roku 1808. Byl jím Josef Kocourek. Tehdejší školní budova stávala patrně západně od Malého kalu. Do dnešní doby se nedochovala. Roku 1824 byla zřízena nová škola východně od Malého kalu (již v dnešním umístění). Škola byla jednotřídní. Kromě třídy se v objektu nacházel byt učitele tvořený dvěma pokoji a kuchyní. Druhá třída přibyla roku 1884. Školu navštěvovaly také děti z přiškolených obcí Borek a Křenek.

Příčiněním Jiřího Hyky ze Dřís se nám do rukou dostaly výkazy školní docházky a prospěchu žáků, které mají hodně co říci k žactvu lhotecké školy na konci éry Rakouska-Uherska a počátku první republiky. V příslušných výkazech čte-

me nejen o zmiňovaném prospěchu a docházce žáků, ale nacházíme mj. i tyto, někdy úsměvné poznámky učitelů:

„29. 1. Vypověděla veškerou poslušnost“, „Hrála karty“, „Trucovitá, hodila sešitem. 13. 3. 1912“, „29. IV. 1912 odcizila nůžky a hrubě odmlouvala. Navržena 4 z mravů...“, „Vyhrožuje spolužákům!“, „Pere spolužáka 20. XII. 1912“, „Nosí ve třídě čepici na hlavě. 17. I.“ „Ruší svou drzostí kázeň ve škole 11. II.“, „Notorický neposed“, „Vzdorovitý 14. 2. 1913“, „28. III. Hraje si s kuličkami“, „28. III. Plivá na zem, 14. V. kouřil, 7. VI. utíkal za školu“, „Perioda 16. VI. 1913“, „Kazí školní nábytek 7. XII 1914“, „Ukradl ve Dřísích vidlice na ryby. Zlobí“.

Jindy jsou však poznámky velmi vážné jako např. ta z jara 1913: „Ošetřuje nemocného otce.“ Posléze doplněno o: „Otec zemřel.“ U jiného žáka téhož roku: „Otec se oběsil.“

Ani za první republiky se školní morálka o mnoho nezměnila. Ve školním roce 1925-1926 se učitel nad jistým žákem opravdu velmi rozohnil: „Darebák! Lže! Vybírá hnízda ptačí.“ Jindy: „Rád se škoře vyhýbá. Upomínka dne 12. 12. 1925“, „Zloděj! Ukradl housky a vuřta v hostinci.“, „Běhá bez dovolení ze třídy.“

Potíže s chováním některých žáků nejsou tedy jen záležitostmi dneška: „Nedbalec. Škoře se rád vyhne!“, „Mravně zpuštělý. Uhodil Houšteckou do hlavy. 28. 4. 1927.“, „Chová se nestoudně.“, „Kouří – marnotratný.“

Učitelé zaznamenávali rovněž nemoci a infekčnost jednotlivých žáků: „16. 10. [1912] ohlá-

šeno, že má vyrážku, panu starostovi. Osvobozen od návštěvy školy po dobu nemoci.“, „Dle nařízení okr[esního] lékaře pro onemocnění spalou nesmí do školy. 24. X. [1912]. Dočasná úleva.“

V době před první světovou válkou se navíc tu a tam objevují přípisy o tom, že žák neměl „botky“, někdy dodán i údaj o bolavé noze či odřené patě (patrně v kontextu absence bot). Učitel nám mimoděk naznačuje, že některé děti v teplejších obdobích roku nenosily obutí a své boty si šetřily na zimu. Lhotecké zmínky můžeme porovnat s průzkumem, který byl proveden v dané době na škole ve Vyšehořovicích (vzdáleny vzdušnou čarou 16 km). K roku 1911 či 1910 se o tamní situaci píše: „Dne 2. října za deštivého sychravého počasí přišlo do školy obutých 5 chlapců a 27 dívek – ze 66 dětí! Ostatní byly bosí.“

Nemyslí si
na nic.
Zumyslně
máje sešitky.
Chodí pozdě
do školy.
Podpálil
boudu.
Nedaává pozor.
Tělovědně dělá
na sešitě laičky
a směje se tomu.
Navržená 3 p.
mrava, protokol
čís. 3
Karel Kamenický
Čapka mibec
poslušnost

Neposlušný,
nečistý.
Přechovávaný 1/6 T.
Tr. km.

Nemocná.
Chudokrevná
zemřela 22. 1. 11.

Helice neposlušný
a lhavý. R. H.

Kelci nestřídný
+ jide.

Poznámky
sirotek
Posmrtní rodiců
ovstihoval se K. Lahůček
do Lhoty.

Otec nervózní ze
světové války.
Klobí! M.
Hněvivé.

DROBNÉ PAMÁTKY (19. století - současnost)

Málkův kříž (kovový s kamenným soklem), 1935. (OMPv)

Lavička na místě Málkova kříže, 2021. (foto Martin Hůrka)

Nový dřevěný křížek v daném prostoru, 2021. (foto Martin Hůrka)

V období před druhou světovou válkou se po několikaleté přípravě chystala Okresní jednota muzejní v Brandýse nad Labem (dnešní Oblastní muzeum Praha-východ) vydat publikaci, ve které měly být zachyceny „drobné památky lidové, národní, přírodní a náboženské v obcích okresu Brandýs n. L.“. K vydání knihy pravděpodobně kvůli nastalé válce již nedošlo. Publikován byl pouze jako ukázková kapitola soupis památek v Hlavenici (najdete jej v muzejní ročence z roku 1940). V brandýském muzeu je ovšem dodnes uchována část přípravného materiálu k této práci. Jedná se o dobovou fotodokumentaci. Tehdejší muzejníci dorazili i do Lhoty. Níže poprvé publikujeme všech sedm snímků, které 16. listopadu 1935 v obci pořídili. Po více než pětadesáti letech jsme se na daná místa s fotoaparátem vypravili znovu, abychom porovnali stav tehdy a nyní. Přidáváme drobný komentář.

Mezi sedmi prvorepublikovými „muzejními“ snímky nadepsanými „Lhota“ jsou dva, které zobrazují křížky ležící na rozhraní lhoteckého a dříského katastru (v obou případech ležely fakticky na dříském „území“, avšak v bezprostředním sousedství s lhoteckým katastrem, proto je ve výčtu ponecháváme, byť by v něm, přísně vzato, být neměly). Oba byly pojmenovány po knězi původem ze Dřís. Křížek s kamenným soklem

při křižovatce cest Dřísy–Stará Boleslav a Lhota–Křenek nechala postavit Anna Málková ze Dřís čp. 10, a to „na paměť svěcení syna Josefa Málka, staroboleslavského kaplana, pozdějšího kanovníka kapituly“. Stalo se tak patrně koncem 19. století. Čtyři lípy kolem křížku přibýly ve 20. letech 20. století (zasadil je lhotecký strážník Špaček). Dle Františka Hyky křížek zničili v padesátých letech budovatelé socialismu. Jeho trosky měly být patrně na původním místě ještě v roce 1980. Přibližně na místo původního kříže umístili roku 1988 budoucí starosta Jan Krkavec z čp. 18 spolu se svým otcem lavičku. Dnes se před lipami nalézá kříž nový, dřevěný, zhotovený Janem Petříkem a financovaný opět Janem Krkavcem. I druhý kříž zřídila rodina Málkova ze Dřís čp. 10, sám kanovník jej kolem přelomu 19. a 20. století posvětil (v té době působil v Kostelci nad Labem). Tento dřevěný křížek stával při stejné cestě Dřísy–Stará Boleslav (avšak blíže Dřísům), při křížení s cestou Lhota–nádraží Dřísy. Kříž zde musel mít v první polovině 19. století svého předchůdce (symbol kříže je zakreslen na mapách stabilního katastru z roku 1842). Plochy, kde oba výše zmíněné kříže stály, již v té době náležely k chalupě rodiny Málkovy, Dřísy čp. 10. Jen pro úplnost: Roku 1951 byl druhý Málkův kříž nahrazen kamenným křížem (alespoň pro to hovoří

Málkův kříž (dřevěný), 1935. (OMPv)

Kamenný křížek instalovaný na místo Málkova, 1951. (OMPv)

Přibližný prostor umístění kříže dnes, 2021. (foto Martin Hůrka)

dobová fotografie). Tento stav však neměl dlouhého trvání. Kříž se zakrátko znelíbil. Dnes je celý prostor k nepoznání. Pokračování cesty směřující na historické jádro Dřís již neexistuje (při bývalém rozcestí stojí čistička odpadních vod pro obce Cecemínska).

Další dva křížky zachycené na fotografiích z roku 1935 jejich původci umístili do intravilánu obce. Kovový křížek s kamenným podstavcem se nacházel u školy. Stáří je nejasné, ale dle Houšteckého kroniky proběhla roku 1869 v této lokalitě u školy oprava kříže a instalace nového zábradlí. Kolem přelomu 50. a 60. let 20. století byl křížek přemístěn před čp. 36 (na druhé straně silnice). Nyní září novotou (naposledy opraven roku 2019). Poslední kříž stával nedaleko zvoničky. Tento dřevěný kříž se nedochoval (jeho zřízení zmiňuje rovněž Houšteckého kronika a opět k roku 1869). Odstranili ho v 50. letech 20. století. Roku 2012 jej však nahradil nový dřevěný kříž stojící téměř ve stejném umístění. O „obnovu“ se zasloužil bývalý starosta obce Jan Krkavec, který výrobu a osazení kříže inicioval i financoval. Kříž zhotovil Jan Petřík.

Křížky byly typicky zřizovány při rozcestích. Bývaly tak současně orientačním bodem. Lidé v 19. století se hodně nachodili pěšky. Často putovali ve skupinách, např. při církevních slavnostech. Houšteckého kronika přináší zajímavý postřeh některého z tehdejších chodců: „*Do Starý Bolešlavě ze Lhoty skrze paseku od vobecních vrat až k děkanový stodole jest 7568 kroky a po silnici je 7724 kroky, tak jest [to] silnici dál o 156 kroků.*“

Mimo křížků zachytil fotograf roku 1935 také

zvoničku (postavena v bouřlivých letech první světové války, zprvu sloužila i jako váha), pomník padlým v první světové válce (zřízen roku 1926) a bránu statku čp. 2, která byla počátkem 60. let 20. století odstraněna.

Nezůstaňme pouze u revize sedmi snímků z roku 1935. Pojďme se podívat i na další objekty, které mají či možná získají punc „drobné památky“. Především je to jediná dochovaná historická selská brána ležící při čp. 1 (ta mezi „muzejními“ snímky překvapivě chybí). Na snímku z doby těsně po její opravě roku 1992 vidíme v nice sošku sv. Jana Nepomuckého. Majitel měl sošku dlouhá léta uschovanou doma, v porevoluční době v rámci opravy brány restauroval i předmětnou sošku z lipového dřeva a navrátil na své původní místo, tj. do výklenku v klenutí brány. Pozlacená soška byla ještě téhož roku odcizena! Nika je tak opět prázdná.

Nedaleko pomníku padlým z první světové války byla roku 1946 vysazena lípa Svobody a umístěn pískovcový kámen připomínající květnové povstání 1945 a osvobození od nacistické okupace.

Připomeňme ještě další tři kříže. Nejprve křížek stojící u silnice při výjezdu z obce ve směru na Starou Bolešlav. Paní Kolínská z čp. 50 jej nechala v 50. letech 20. století přivést ze Staré Bolešlavi. Věřící obyvatelé Lhoty se u něj loučili se zesnulými. U křížku můžeme ještě dnes vidět zbytky plůtku původně chránícího pomník padlým. Druhý křížek stojí při křižovatce ulic Na Průhonu a K Lesnu (instalován roku 2011 péčí rodiny Stanislava Pelce z Křenku, měl ovšem staršího

předchůdce, kterého zachycuje fotografie z roku 1941), třetí pak nalezneme na lesním rozcestí nedaleko Jezera (instalován roku 2014 investorem Janem Krkavcem a autorem Janem Petříkem). Při procházkách lesem si povšimněte stříškou krytých svatých obrázků připevněných na mohutných dubech s vyobrazením Ježíše Krista (při staré lhotecké cestě) a staroboleslavského Palladia (při dříské cestě). Oba byly instalovány Janem Krkavcem roku 2016 při cestách užívaných procesími do Staré Boleslavi. V brandýském muzeu je

navíc k dispozici snímek z roku 1962 s popiskou: „Madona na lhotecké u lesa“. Označením „lhotecká“ je patrně míněna cesta či silnice. O současném umístění této madony nevíme nic. Pokud kdokoli z vás čtenářů má jakoukoli informaci či postřeh k madoně, křížkům i ostatním památkám, moc prosíme o sdělení.

*Křížek u školy, 1935.
(OMPv)*

*Prostor u školy je dnes bez křížku, 2021.
(foto Martin Hůrka)*

*Křížek v současném umístění před č. p. 36, 2021.
(foto Martin Hůrka)*

Křížek u zvoničky, 1935. (OMPv)

Nový křížek u zvoničky, 2021. (foto Martin Hůrka)

Zvonička, 1935. (OMPv)

Zvonička dnes, 2021. (foto Martin Hůrka)

Pomník padlým v první světové válce, 1935. (OMPv)

Pomník padlým dnes, 2021. (foto Martin Hůrka)

Selská brána při čp. 2, 1935. (OMPv)

Prostor někdejší selské brány, 2021. (foto Martin Hůrka)

*Selská brána při čp. 1 po opravě, 1992.
(archiv rodiny Pilařovy)*

Křížek u silnice při výjezdu z obce na Starou Boleslav, 2021. (foto Martin Hůrka)

*Obrázek Ježíše Krista při lhotecké cestě, 2019.
(foto Ivana Kratochvílová)*

Křížek při křižovatce ulic Na Průhonu a K Lesnu, 2021. (foto Martin Hůrka)

Předchůdce současného kříže při dané křižovatce, 1941. (OMPv)

*Kříž při lesním rozcestí nedaleko Jezera, 2021.
(foto Martin Hůrka)*

Křížek obnovený při křižovatce ulic Na Průhonu a K Lesnu, 2011. Zleva: starosta Jan Krkavec, Stanislav Pelc a Václav Zvoníček ze Dřís.

Madona „na lhotecké“, 1962. (OMPv)

PRAMENY A LITERATURA

NEJSTARŠÍ SOUPIS LHOTECKÝCH RODIN

- Státní oblastní archiv v Praze, Velkostatek Brandýs n. L., i. č. 192, Soupis poddaných (1700), fol. 62n.
- Justin Václav PRÁŠEK, Brandejs nad Labem. Město, panství i okres 3, Brandýs n. L. 1913, s. 488-491.

POMÍSTNÍ JMÉNA

- Státní okresní archiv Mělník, Archiv obce Lhota, Kronika obce Lhota (1924-1944).
- Oblastní muzeum Praha-východ v Brandýse n. L.-St. Boleslavi, Miloš Pulkrábek: Soupis pomístních jmen a názvů, č. 25, Lhota, 1940.
- Národní archiv, Tereziánský katastr, i. č. 1460, Brandýs nad Labem panství, sign. 3, karton č. 450.
- Antonín PROFOUS – Vladimír ŠMILAUER – Jan SVOBODA, Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny 1-5, Praha 1949-1960.
- Libuše OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Obecná jména místní tvořená příponou -ina z názvů zvířectva, Naše řeč 69/3, 1986, s. 166n.

SVATBY

- Archiv Ivany Kratochvílové, Ladislav Pokorný: Historie č. 77 v Čechách, strojopis, s. 13n.
- Vzpomínky Stanislavy Holcové, roz. Nezbedové, 2021.

TRADIČNÍ ZELENINA NAŠÍ OBCE

- Státní okresní archiv Mělník, Archiv obce Lhota, Kronika obce Lhota (1924-1944), s. 3n, 23, 29 a 31.
- Státní okresní archiv Mělník, Rodinný archiv Houšteckých, Kronika rodiny Houšteckých, s. 52.
- Dřísy. Národní listy, 1899, roč. 39, č. 234 z 24. srpna.
- Josef ŠOLÍN, Okurkový král. Naše Polabí 11/1, 1933, s. 7n.
- František HYKA, Zelinářství ve Dřísích. Almanach 1960-1990, Dřísy 1990, s. 17-21.
- František HYKA, Stavba tržiště. Almanach 1960-1990, Dřísy 1990, s. 21-25.
- Karel LILL a kol., Zelinářství, Praha 1971, s. 102-115 a 184-186.

CHUDOBINEC

- Státní okresní archiv Mělník, Archiv obce Lhota, Zápisy ze schůzí zastupitelstva (1902-1954), s. 93-96.
- Vzpomínky Dagmar Gruberové, roz. Nezbedové, listopad 2013.

ŠKOLNÍ POZNÁMKY

- Archiv Obecního úřadu Lhota, Výkazy docházky a prospěchu dvoutřídní školy obecné ve Lhotě (1910-1915 a 1925-1927) [pozn.: bude předáno do Okresního archivu Mělník].
- František KNEIDL (ed.), Paměti škol Okresu Karlínského. Soudní okresy Karlín a Brandýs n. L. od nejstarších časů, zvláště však od r. 1848 až do r. 1898, Karlín 1898, s. 369-371.
- Josef SULÍK, Vyšerovice u Čelakovic. in: J. Smrtka – J. Petr, Česká škola venkovská, Čermná nad Orlicí 1912, s. 59.

DROBNÉ PAMÁTKY

- Oblastní muzeum Praha-východ v Brandýse n. L.-St. Boleslavi, Sběrka písemností a tisků, Fotoarchiv, př. č. F1614/95, i. č. FOT 8, poř. č. 1-7 (vše 1935) a i. č. FOT 7 (1941, 195 a 1962).
- Sdělení Jiřího Hyky ze Dřís na podkladě textu jeho otce Františka, 10. 11. 2021.
 - Státní okresní archiv Mělník, Rodinný archiv Houšteckých, Kronika rodiny Houšteckých, s. 37 a 77.
 - Státní okresní archiv Mělník, Národní škola Lhota, Školní kronika (1940-1961), s. 27.
 - Josef ČERMÁK-IRMA, Drobné památky lidové, národní, přírodní a náboženské v obcích okresu Brandýs n. L. Ročenka OJM v Brandýse n. L. 14, 1940, s. 19-24.